

FOLIA FORESTALIA 8

METSÄNTUTKIMUSLAITOS · INSTITUTUM FORESTALE FENNIAE · HELSINKI 1965

KULLERVO KUUSELA

ETELÄ-POHJANMAAN JA VAASAN MET-
SÄNHOITOLAUTAKUNNAN ALUEEN MET-
SÄVARAT VUODEN 1963 KOEINVENTOIN-
NIN TULOSTEN MUKAAN

FOREST RESOURCES IN THE FORESTRY
BOARD DISTRICTS OF ETELÄ-POHJANMAA
AND VAASA ACCORDING TO THE EXPERI-
MENTAL INVENTORY OF 1963

- No 1 Lauri Heikinheimo: Metsätyömiesten ansiotaso. Ennakkoselostus.
Level of earnings of forest workers in Finland. Preliminary report.
- No 2 Matti Palo: Markkinapuun alueittaiset hankintamäärät v. 1962. Ennakkoselostus.
Removals of commercial roundwood in Finland by district in 1962. Preliminary report.
- No 3 Puutavaran mittaustutkimuksia — Untersuchungen über die Holzmessung.
- No 4 Seppo Ervasti — Pentti Hämäläinen: Suomen puun käyttö v. 1962—63 ja katsaus sen kehitykseen v. 1955—63.
Finland's wood utilization in 1962—63 and a review of its development in 1955—63.
- No 5 Sulo Väänänen: Yksityismetsien kantohinnat hakkuuvuosina 1955/56—1962/63.
Stumpage prices in private forests during the cutting seasons from 1955/56 to 1962/63.
- No 6 Antti Reinikainen: Kasvillisuustutkimuksia Kivisuon rahkaturvealustaisilla lannoitus-aloilla.
Vegetationsuntersuchungen auf dem Walddüngungsversuchsfeld von Kivisuo in Mittel-Finnland.
- No 7 Matti Palo: Markkinahakkuumäärien kausitilastointikokeilu 1.7.—30.9.1964. Ennakkotulokset.
An Experiment on Seasonal Statistics of Removals of Commercial Roundwood in Finland July — September 1964. Preliminary results.
- No 8 Kullervo Kuusela: Etelä-Pohjanmaan ja Vaasan metsänhoitolautakunnan alueen metsävarat vuoden 1963 koeinventoinnin tulosten mukaan.
Forest resources in the Forestry Board Districts of Etelä-Pohjanmaa and Vaasa according to the experimental inventory of 1963.

Myynti — Available for sale at: Valtion julkaisutoimisto, Annankatu 44. Helsinki, p. 645 121

Merkintä **ODC** tarkoittaa metsäkirjallisuuden kansainvälistä Oxford-luokitusjärjestelmää

Metsäntutkimuslaitos. Institutum Forestale Fenniae. Helsinki 1965

Kullervo Kuusela

ETELÄ-POHJANMAAN JA VAASAN METSÄNHOITOLAUTAKUNNAN ALUEEN METSÄVARAT
VUODEN 1963 KOEINVENTOINNIN TULOSTEN MUKAAN.

Forest resources in the Forestry Board Districts of Etelä-Pohjanmaa
and Vaasa according to the experimental inventory of 1963.

Summary:

In 1963 an experimental inventory based on a sample of ownership units, excluding State forests, was carried out in the Forestry Board Districts of Etelä-Pohjanmaa and Vaasa. Although the results can not be very accurate because there are no reliable statistics of main land use classes at the time of inventory, they are presented to give an approximate picture how the forests have been developed since the last inventory by Forestry Board Districts in 1951-53.

SISÄLTÖ

	sivu
JOHDANTO	3
MAAN KUVAUS	4
Maaluokat	4
Kasvupaikkatyypit ja niiden laatu	6
PUUSTON KUVAUS	10
METSIKÖIDEN LAATU JA TOIMENPITEIDEN TARVE	22
PÄÄTELMIÄ SEKÄ KASVUN JA SUUNNITTEEN ARVIO	25

JOHDANTO

Metsäntutkimuslaitoksen metsäekonomian ja metsänarvioimisen tutkimusosastojen toimesta suoritettiin vuonna 1963 hakkuiden tilastoinnin ja metsän inventoinnin koetyö, joka perustui tilanäytteeseen ja jonka tarkoituksena oli työmenetelmien kehittäminen sekä eräät metsäekonomian alaan kuuluvat erillistutkimukset. Metsävaroja koskevat tiedot koottiin mittaamalla tilanäyte, joka käsitti Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella 122 tilaa ja Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella 64 tilaa. Näyte on siinänsä niin suuri, että sen perusteella on odotettavissa tärkeimpien keskitunnusten keskivirheeksi 4-5 %. Menetelmän heikkoutena on kuitenkin se, että koska ei ole olemassa luotettavaa inventoinnin ajankohdan olosuhteita kuvaavaa kiinteistörekisteriä, niin yksityisillä tiloilla mitattujen tunnusten painoluku keskiarvoja laskettaessa jää epävarmaksi. Metsätalousmaan ja muiden maankäyttöluokkien pinta-alasuhteita ei voitu arvioida ollenkaan, koska mittauksen ulottaminen muualle kuin metsätalousmaalle olisi tullut liian kalliiksi.

Tässä yhteydessä ei ole aihetta selostaa tarkemmin käytettyä arvioimismenetelmää. Riittää kun todetaan, että se oli jokaisen tilan metsämaalla suoritettu linjoittainen koeala-arviointi, jossa koealojen lukumäärä oli niin suuri, että tiloittaisia keskitunnuksia voidaan käyttää muiden tutkimusten aineistona. Koealan puut määritettiin relaskoopilla ja tarkistamalla rajapuut mittanauhalla.

Suuralueittaisilla tuloksilla on merkitystä ennen muuta kuvaamaan asianomaisten alueiden puuston rakennetta ja tilaa. Kokonaiskuutiomäärä ja sen rakenne on laskettu, mutta on aivan erityisesti korostettava sitä, että esim. puuston kuutiomäärän arvio ei ole tilastollisesti yhtä luotettava kuin valtakunnan III inventoinnin tulos.

Koska tilanäytteeseen ei kuulunut valtion omistuksessa olevia metsiä, on inventoinnin kohteena olleen alueen pinta-ala saatu siten, että valtakunnan metsien III inventoinnin tulosten mukaisesta kasvullisen, huonokasvuisen ja joutomaan alasta on vähennetty valtion metsien vastaava ala 1.1.1964 vallinneen pinta-alatilaston mukaisesti. Näin on saatu arvio koeinventoinnin kohteena olleesta alasta:

	ha	%
Metsätalousmaa Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella v. 1951-53	1 074 000	100.0
Valtion omistama metsätalousmaa 1.1.1964	<u>38 000</u>	<u>3.5</u>
Vuoden 1963 koeinventoinnin metsätalousmaa	1 036 000	96.5

	ha	%
Metsätalousmaa Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella v. 1951-53	486 000	100.0
Valtion omistama metsätalousmaa 1.1.1964	3 100	0.6
Vuoden 1963 koeinventoinnin metsätalousmaa	482 900	99.4

MAAN KUVAUS

Maaluokat

Maaluokista käsitellään tässä metsämaata, kitumaata ja joutomaata, joiden yhteinen pinta-ala on edellä johdannossa todetuista syistä sama kuin valtakunnan metsien III inventoinnissa saatu vastaavien maaluokkien pinta-ala vähennettynä sillä pinta-alalla, joka kuului 1.1.1964 valtion omistukseen. Maaluokat määritettiin seuraavien ohjeiden mukaan:

M e t s ä m a a l l a on puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu suotuisimpien olosuhteiden vallitessa ja 100 vuoden kiertoaikaa käytettäessä vähintään 1 m³/ha kuorineen.

K i t u m a a l l a on puuston kasvu edellä mainituilla edellytyksillä 1.0 - 0.1 m³/ha.

J o u t o m a a l l a on puuston kasvu edellä mainituilla edellytyksillä alle 0.1 m³/ha.

Edellä määritellyt kolme luokkaa jakaantuvat kankaisiin, korpiin, rämeisiin ja nevoihin, joista kolme jälkimmäistä voivat olla joko ojittamattomia tai ojitettuja turvemaita.

Maaluokkien pinta-alat on esitetty taulukoissa 1 ja 2. Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty maaluokkien jakaantuminen voimassa olevien veroperusteiden mukaisiin veroluokkiin.

Taulukko 1. Maaluokkien pinta-alat Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Kangas		Korpi		Räme		Neva		Yhteensä		% alasta
	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	
Metsämaa	61.6	433	12.0	84	26.4	186	-	-	100.0	703	67.9
Kitumaa	5.0	8	4.0	6	91.0	147	-	-	100.0	161	15.5
Joutomaa	0.2	△	1.5	3	62.5	107	35.8	62	100.0	172	16.6
Yhteensä		441		93		440		62		1036	
% alasta	42.6		9.0		42.4		6.0				100.0

Taulukko 2. Maaluokkien pinta-alat Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Kangas		Korpi		Räme		Neva		Yhteensä		% alasta
	%	100 ha	%	100 ha	%	100 ha	%	100 ha	%	100 ha	
Metsämaa	71.4	2779	18.4	716	10.2	397	-	-	100.0	3892	80.6
Kitumaa	37.8	227	7.9	47	54.3	325	-	-	100.0	599	12.4
Joutomaa	15.1	51	3.4	11	36.9	125	44.6	151	100.0	338	7.0
Yhteensä		3057		774		847		151		4829	
% alasta	63.3		16.0		17.6		3.1				100.0

Taulukko 3. Maan jakaantuminen veroluokkiin Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Pinta-ala 1000 ha	IA	IB	II	III	IV	V	Jouto- maa	Yhteensä
		%							
Metsämaa	703	1.4	14.2	34.8	28.8	20.1	0.7	△	100.0
Kitumaa	161						65.9	34.1	100.0
Joutomaa	172							100.0	100.0
Yhteensä	1036	1.0	9.6	23.6	19.5	13.7	10.7	21.9	100.0

Taulukko 4. Maan jakaantuminen veroluokkiin Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Pinta-ala 100 ha	IA	IB	II	III	IV	V	Jouto- maa	Yhteensä
		%							
Metsämaa	3892	4.2	21.4	32.3	35.1	7.0	△	-	100.0
Kitumaa	599						58.4	41.6	100.0
Joutomaa	338							100.0	100.0
Yhteensä	4829	3.4	17.2	26.1	28.3	5.6	7.2	12.2	100.0

Kasvupaikkatyypit ja niiden laatu

Metsä- ja suotyyppien suuren lukumäärän vuoksi on viime aikoina pyritty yhdistämään niitä kasvupaikkatyypeiksi, jolloin samassa kasvupaikkojen ryhmässä kuhunkin tyyppiin kuuluvat kaikki ne alat, joilla maahan liittyvät kasvupaikkatekijät ovat samankaltaiset. Kasvupaikat ryhmittyvät ensinnäkin metsä-, kitu- ja joutomaahan, joissa jokaisessa on jako kankaisiin, korpiin ja rämeisiin sekä joutomaalla vielä nevoihin. Inventoinnin kenttäohjeiden mukaan eri kasvupaikkatyyppeihin (taulukot 5 ja 6) kuuluvat seuraavat metsä- ja suotyyppit:

1. Metsämaan kankailla lehdot.
" turvemaidilla lehtomaiset kasvupaikat, pääasiassa lehtokorpi; rämeellä poikkeuksellisen hyväpuustoinen lettoräme.
Kitumaan turvemaidilla lehtomaiset kasvupaikat; korvessa lehtokorpi ja koivuletto-
korpi; rämeellä varsinainen lettoräme ja rahkainen lettoräme.
Joutomaan turvemaidilla lehtomaiset kasvupaikat; rämeillä heikkopuustoisin lettoräme; nevoilla letto.
2. Metsämaan kankailla käenkaali-mustikka- ja pyrolatyyppi.
" turvemaidilla ruhoiset kasvupaikat; korvessa ruoho- ja heinäkorpi; rämeellä poikkeuksellisen hyväpuustoinen ruohoinen sararäme.
Kitumaan turvemaidilla ruhoiset kasvupaikat; korvessa ruhoiset sarakorvet ja heikkopuustoisimmat ruoho- ja heinäkorvet; rämeellä ruohoinen sararäme.
Joutomaan turvemaidilla ruhoiset kasvupaikat; rämeellä heikkopuustoisin ruohoinen sararäme; nevoilla ruohoinen saraneva.
3. Metsämaan kankailla mustikkatyyppi.
" turvemaidilla suursaraiset ja mustikkaiset kasvupaikat; korvessa pääosa kangaskorpi ja mustikkakorpi; rämeellä paraspuustoinen sararäme.
Kitumaan turvemaidilla suursaraiset ja mustikkaiset kasvupaikat; korvessa varsinainen sarakorpi; rämeellä varsinainen sararäme.
Joutomaan turvemaidilla suursaraiset ja mustikkaiset kasvupaikat; korvessa heikkopuustoisin sarakorpi; rämeellä heikkopuustoinen sararäme; nevalle varsinainen saraneva.
4. Metsämaan kankailla puolukkatyyppi.
" turvemaidilla piensaraiset ja puolukkaiset kasvupaikat; korvessa puolukkakorpi, pallosarakorpi, heikompi osa kangaskorpi; rämeillä pääosa korpi-rämeitä ja kangasräme.
Kitumaan turvemaidilla piensaraiset ja puolukkaiset kasvupaikat; korvessa heikkopuustoiset pallosarakorvet; rämeellä pääosa pallosara-, lyhytkortinen sara- ja heikkopuustoisin osa korpikämmäleistä.
Joutomaan turvemaidilla piensaraiset ja puolukkaiset kasvupaikat, heikkopuustoisimmat pallosarakorvet; rämeellä heikkopuustoisimmat pallosara- ja lyhytkortiset sararämet; nevoilla harvakseltaan suursaroja kasvavat lyhytkortiset nevat.
5. Metsämaan kankailla kanervatyyppi.
" turvemaidilla tupasvillaiset ja isovarpuiset kasvupaikat; rämeellä pääosa isovarpuisia rämeitä ja paraspuustoiset tupasvillarämet.
Kitumaan turvemaidilla tupasvillaiset ja isovarpuiset kasvupaikat; rämeellä heikkopuustoisimmat isovarpuiset rämet ja pääosa tupasvillarämeistä.
Joutomaan turvemaidilla tupasvillaiset ja isovarpuiset kasvupaikat; rämeillä heikkopuustoisimmat tupasvillarämet; nevoilla lyhytkortinen ja rimpineva.
6. Metsämaan kankailla jäkälätyyppi.
Joutomaan turvemaidilla rahkaiset kasvupaikat; rämeillä rahkaräme ja nevoilla rahkaneva.
7. Kitumaan ja joutomaan avokalliot, louhikot ja hietikot.
Turvemaidilla ojikat ja muuttumat kuuluvat alkuperäisen suotyyppin ja puuston kasvukunnan mukaiseen ryhmään, kun taas turvekankaat kuuluvat sitä vastaavan metsätyypin kasvupaikkatyyppeihin.

Maaluokkien ja kasvupaikkatyyppien laadun kuvaamiseksi (taulukot 7 ja 8) on käytetty seuraavia luokkia:

Metsämaan kangas:
Kivisellä kankaalla kivisyys ja kallioisuus alentavat puuston kasvua niin paljon, että veroluokkaa joudutaan alentamaan.
Kivettömällä kankaalla kivisyys ja kallioisuus ei ole veroluokkaa alentava tekijä. Kuntaantunut kangas esiintyy tuoreiden kankaiden vedenjakajamailla ja niille on ominaista yhtäjaksoinen sammalpeite sekä sen alla raakahumuskerros. Kuntaantuneisuus alentaa veroluokkaa.
Soistuneella kankaalla on pintakasvillisuudesta 25-75 % suokasvillisuutta. Soistuneisuus alentaa veroluokkaa.

Taulukko 5. Maaluokkien jakaantuminen kasvupaikkatyyppeihin Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Kasvupaikkatyyppi							Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	
	% pinta-alasta							
Metsämaa								
Kangas	0.1	2.5	27.2	62.4	7.8	-	-	100.0
Korpi	0.1	7.8	46.9	45.2	-	-	-	100.0
Räme	-	0.8	4.3	57.2	37.7	-	-	100.0
Kitumaa								
Kangas	-	-	-	-	-	-	100.0	100.0
Korpi	-	16.7	42.9	40.4	-	-	-	100.0
Räme	-	0.1	3.1	23.5	73.3	-	-	100.0
Joutomaa								
Kangas	-	-	-	-	-	-	100.0	100.0
Korpi	-	5.3	60.2	34.5	-	-	-	100.0
Räme	-	Δ	2.1	9.9	45.0	43.0	-	100.0
Neva	-	1.1	12.7	25.1	41.2	19.9	-	100.0

Taulukko 6. Maaluokkien jakaantuminen kasvupaikkatyyppeihin Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Kasvupaikkatyyppi							Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	
	% pinta-alasta							
Metsämaa								
Kangas	0.3	9.1	39.5	46.9	4.1	0.1	-	100.0
Korpi	2.5	21.3	37.7	38.5	-	-	-	100.0
Räme	-	2.3	17.7	64.2	15.8	-	-	100.0
Kitumaa								
Kangas	-	-	-	-	-	-	100.0	100.0
Korpi	0.5	47.2	36.3	16.0	-	-	-	100.0
Räme	-	3.0	6.8	34.0	56.2	-	-	100.0
Joutomaa								
Kangas	-	-	-	-	-	-	100.0	100.0
Korpi	-	13.8	76.7	9.5	-	-	-	100.0
Räme	-	2.8	4.0	13.3	40.7	39.2	-	100.0
Neva	0.1	14.1	28.7	7.9	38.4	10.8	-	100.0

Turvenmailla erotetaan seuraavat ryhmät:
 Luonnontilainen suo. Pintakasvillisuudesta yli 75 % suokasvillisuutta.
 Ojikko on ojitettu suo, jossa ojituksen vaikutusta ei ole vielä havaittavissa pinta-
 kasvillisuudessa eikä puustossa.
 Muuttuma on aina metsämaata ja siinä on ojituksen vaikutus selvä, mutta pintakas-
 villisuudelle lyö alkuperäinen suotyyppi vielä leimansa.
 Turvekangas on aina metsämaata ja pintakasvillisuus muistuttaa ojituksen vaikutuk-
 sesta jotain metsätyyppiä.

PUUSTON KUVAUS

Puulajivaltaisuudeltaan erilaisten metsiköiden osuudet metsämaan ja kitumaan alasta on esitetty taulukoissa 9 ja 10, puujaksojen esiintyminen metsämaalla taulukoissa 11 ja 12. Yksijaksoinen metsikkö on sellainen, jossa on vain vallitseva jakso tai sellainen, jossa mahdollisilla ylispuilla tai alikasvoksella ei ole metsikön käsittelyyn vaikuttavaa merkitystä. Kehityskelpoisen alikasvoksen olemassaolo tarkoittaa sitä, että vähintään väljennysvaiheessa olevan tai sitä varttuneemman vallitsevan jakson alla on sellainen alikasvos, että siitä voidaan kehittää kasvupaikalle uusi puusukupolvi. Ylispuustoa koskeva merkintä taas tarkoittaa sellaisia taimisto-, harvennus- ja väljennysvaiheessa olevia metsiköitä, joissa on vallitsevan jakson lisäksi metsikön käsittelyssä huomioon otettavaa ylispuustoa. Yksittäisiä, vallitsevaan jaksoon verrattuna suhteellisen pienikokoisia ylispuita ei ole otettu huomioon.

Puuston ikärakenne metsämaalla on esitetty taulukoissa 13 ja 14, erikseen männy-, kuusi- ja lehtipuuvaltaisille metsiköille, joille on laskettu ikäluokittain myös keskipohjapinta-ala ja keskikuutio. Metsiköiden iän arvioinnin perustana on lustojen lukumäärä rinnantasalla ja tähän tehty puulajista ja kasvupaikasta riippuva lisäys.

Kehitysluokkien pinta-alaosuudet metsämaalla on esitetty taulukoissa 15 ja 16. Numerot tarkoittavat seuraavia kehitysluokkia:

1. Aukeat uudistusalat ja siemenpuustot. Siemen- ja jättöpuita voi olla sen verran, että niiden pohjapinta-ala on enintään 4 m²/ha.
2. Taimistot ja riukuasteen metsiköt.
3. Harvennusemetsiköt.
4. Väljennusemetsiköt.
5. Uudistuskypsyyden saavuttaneet metsiköt.
6. Suojuspuumetsiköt.
7. Vajaatuottoiset metsiköt, joiden alaryhmitys on metsiköiden laadun kuvauksessa.

Kehitysluokkien rakenne puulajivaltaisuuksien mukaisissa alaryhmissä on kuvattu yksityiskohtaisesti taulukoissa 17-22. Taulukoihin on koottu kaikki sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen puuston käsittelyn suunnittelua ja hakkuumahdollisuuksien arvioimista varten. Pinta-alaosuuksien lisäksi on kullekin kehitysluokalle laskettu kasvupaikkojen keskimääräinen verokuutioluku seuraavien 6. metsäveroalueen kuutiolukujen perusteella:

Taulukko 9. Puulajivaltaisuus Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Puulajivaltaisuus	Metsämaa		Kitumaa	
	%	1000 ha	%	1000 ha
Puuton	2.2	15	0.9	1
Mäntyvaltainen	60.6	426	95.1	153
Kuusivaltainen	30.3	213	0.4	1
Lehtipuuvaltainen	6.9	49	3.6	6
Yhteensä	100.0	703	100.0	161

Taulukko 10. Puulajivaltaisuus Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Puulajivaltaisuus	Metsämaa		Kitumaa	
	%	100 ha	%	100 ha
Puuton	3.8	148	1.4	8
Mäntyvaltainen	35.2	1370	87.2	522
Kuusivaltainen	49.8	1938	3.1	19
Lehtipuuvaltainen	11.2	436	8.3	50
Yhteensä	100.0	3892	100.0	599

Taulukko 11. Puujaksot metsämaalla Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Puujaksot	%	1000 ha
Puuton	2.2	15
Yksi jakso	91.4	643
Kehityskelpoinen alikasvos	1.6	11
Ylispuustoa	4.8	34
Yhteensä	100.0	703

Taulukko 12. Puujaksot metsämaalla Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Puujaksot	%	100 ha
Puuton	3.8	148
Yksi jakso	89.3	3475
Kehityskelpoinen alikasvos	2.2	86
Ylispuustoa	4.7	183
Yhteensä	100.0	3892

Taulukko 13. Puuston ikärakenne metsämaalla Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Ikä- luokka v.	Mäntyvaltaiset			Kuusivaltaiset			Lehtipuuvaltaiset			Yhteensä
	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %
Puuton										2.2
10	7.6	1.4	7	0.4	4.2	26	5.1	0.6	3	5.1
30	8.1	7.1	32	2.8	7.7	43	24.3	9.9	43	7.4
50	17.6	12.0	63	12.9	14.7	82	36.9	13.0	66	17.1
70	32.4	12.0	70	33.6	17.0	107	25.5	14.4	81	31.6
90	22.2	12.2	77	33.3	16.6	111	7.8	13.9	87	24.1
110	9.5	11.3	75	11.9	17.6	120	0.3	13.4	96	9.4
130+	2.6	9.5	63	5.1	15.7	115	0.1	9.8	60	3.1
Yht. ja keskim.	100.0	10.7	63	100.0	16.3	105	100.0	12.0	63	100.0

Taulukko 14. Puuston ikärakenne metsämaalla Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Ikä- luokka v.	Mäntyvaltaiset			Kuusivaltaiset			Lehtipuuvaltaiset			Yhteensä
	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %	Keski- p.p. ala m ² /ha	Keski- kuutio m ³ /ha	Pinta- alasta %
Puuton										3.8
10	6.4	1.7	11	0.7	2.4	11	2.8	7.7	27	2.9
30	4.9	9.5	46	2.1	13.7	72	14.3	10.6	46	4.4
50	11.2	14.6	81	12.9	16.0	98	55.1	15.4	80	16.5
70	31.6	16.5	104	38.4	16.6	106	26.1	14.4	84	33.2
90	28.0	13.6	90	28.9	17.5	114	1.7	8.4	46	24.5
110	13.9	14.7	100	11.7	16.9	112	-	-	-	10.7
130+	4.0	11.7	81	5.3	16.8	109	-	-	-	4.0
Yht. ja keskim.	100.0	13.7	88	100.0	16.7	106	100.0	14.1	74	100.0

Taulukko 15. Kehitysluokkien osuudet metsämaan pinta-alasta Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Osuus pinta-alasta, %	4.1	11.4	41.2	20.8	8.2	3.4	10.9	100.0

Taulukko 16. Kehitysluokkien osuudet metsämaan pinta-alasta Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Osuus pinta-alasta, %	6.3	6.2	34.2	20.0	15.8	2.7	14.8	100.0

Ia	Ib	II	III	IV	V - J
4.2	3.5	2.7	2.0	1.3	0.6 m ³ /ha kuoretta

IV veroluokkaa huonompien maiden verokuutioluku tulee kysymykseen niillä ojitetuilla metsämaan kuvioilla, joissa veroluokka on V tai joutomaan ojituksesta kuluneen lyhyen ajan vuoksi. (Vrt. taulukot 3 ja 4.)

Keski-ikä on metsiköiden pinta-alalla punnittu keski-ikä. Keskiläpimitta on pohjapinta-alalla punnittu eli ns. relaskooppipuiden aritmeettinen keskiläpimitta puulajeittain. Keski-ikä on myös esitetty puulajeittain.

Vielä on taulukoissa 17-22 esitetty kehitysluokkien puuston järeys-suhteet, so. puuston kuutiomäärän jakaantuminen järeäksi puuksi, ainespinotavaraksi, ohutpuuksi ja hakkuutähdeksi. Järeysluokkien määritelmät ovat koeinventoinnin ohjeiden mukaan:

Järeä puu on saha- tai vaneritukkikelpoista puuta rungoissa, joiden läpimitta rinnantasalla on vähintään 19.5 cm ja joista saadaan vähintään yksi tukki. Mänyllä järeän puun minimiläpimitta on 16 cm kuoren päältä (noin 6 tuumaa kuoren alta), kuusella 19 cm kuoren päältä (noin 7 tuumaa kuoren alta) ja lehtipuulla 16 cm kuoren päältä. Tulevaisuudessa on tarkoitus käyttää kaikilla puulajeilla 16 cm:n minimiläpimittaa. Koska sahatukkien mitat vaihtelevat käytännössä, niin tarkoituksena on selvittää erikseen, paljonko järeän puun osuus muuttuu, kun käytetään edellä esitetystä poikkeavia määritelmiä.

Ainespinotavara on saha- tai vaneritukiksi kelpaamaton järeän rungon osa sekä kaikki muu puu 8 cm kuoren päältä mitattuun latvaläpimittaan saakka ja katkottuna 2 m:n pölkyiksi.

Ohutpuu on kuoren päältä mitatun 8 cm:n ja 5 cm:n läpimittojen väliin jäävä rungon osa 1 m:n pölkyinä.

Hakkuutähde on alle 5 cm läpimitaltaan oleva rungon osa.

Taulukoissa 17-22 on esitetty myös, kuinka paljon kiireellisyydeltään erilaisia hakkuuta on ehdotettu eri kehitysluokkien metsiköissä. Hakkuun tarve on joko kiireellinen eli hakkuu tulisi suorittaa lähimmän 5 vuoden aikana, hakkuu on tarpeen lähimmän 10 vuoden aikana tai metsikkö on ehdotettu jätettäväksi lepoon eli ilman hakkuuta 10 vuodeksi. Viimeksi mainittu ehdotus merkitsee yleensä sitä, että hakkuun lykkääminen on tarpeen vajaapuustoisuuden vuoksi.

Taulukoissa 23 ja 24 on esitetty yhteenveto puuston kuutiomäärästä puulajeittain ja järeys-suhteet erikseen metsä- ja kitumaalla sekä kokonaispuuston osalta.

Taulukko 17. Maa ja puusto kehitysluokittain mäntyvaltaisissa metsiköissä (60.6 % metsämaan alasta) Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	3.2	15.9	44.9	19.4	8.6	4.9	3.1	100.0
Keskimäär. verokuutioluku, m ³ /ha	2.2	1.9	1.9	2.3	2.1	2.2	2.3	2.1
Keski-ikä, v.	97	23	66	85	102	92	77	69
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha	2.3	3.7	12.8	14.2	12.2	6.9	6.2	10.7
Keskiläpimitta, cm: Mänty	23.1	9.8	14.2	19.5	20.7	20.9	18.2	
Kuusi	19.3	9.8	12.8	15.6	16.6	15.7	15.0	
Lehtipuu	6.8	7.5	10.4	12.4	13.0	11.1	11.4	
Keskikuutio, m ³ /ha: Mänty	14.9	11.8	54.2	73.4	57.5	39.8	23.5	48.6
Kuusi	0.5	1.1	8.4	13.0	16.5	4.2	9.4	8.4
Lehtipuu	0.6	2.3	6.5	6.8	8.3	2.7	5.0	5.6
Yhteensä	16.0	15.2	69.1	93.2	82.3	46.7	37.9	62.6
Järeä puu- %	61	-	5	24	31	37	15	15
Ainespinot.- "	29	43	73	66	60	54	71	67
Ohutpuu- "	5	38	16	6	5	5	9	12
Hakkuutähde- "	5	19	6	4	4	4	5	6
Hakkuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta	32	28	44	31	66	21	100	41
10-vuodessa - " -	47	11	41	52	33	62	-	38
Lepo 10 vuodeksi - " -	21	61	15	17	1	17	-	21

Taulukko 18. Maa ja puusto kehitysluokittain kuusivaltaisissa metsiköissä (30.3 % metsämaan alasta) Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	-	2.9	37.0	29.0	9.6	1.2	20.3	100.0
Keskimäär. verokuutioluku, m ³ /ha		2.8	2.8	3.1	3.0	3.1	2.5	2.8
Keski-ikä, v.		32	68	85	101	97	93	81
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha		6.9	17.5	18.3	16.5	10.8	12.6	16.3
Keskiläpimitta, cm: Mänty		19.6	17.7	21.4	22.1	16.6	19.2	
Kuusi		11.9	14.8	18.7	20.7	19.9	16.6	
Lehtipuu		11.2	12.4	15.0	14.4	10.8	12.0	
Keskikuutio, m ³ /ha: Mänty		4.4	12.9	13.1	12.2	5.4	10.3	12.0
Kuusi		20.2	76.3	102.9	96.4	61.2	64.5	81.7
Lehtipuu		11.3	14.5	10.6	12.0	7.8	6.2	11.3
Yhteensä		35.9	103.7	126.6	120.6	74.4	81.0	105.0
Järeä puu- %		5	8	24	34	26	16	18
Ainespinot.- "		68	75	66	58	62	71	69
Ohutpuu- "		19	12	6	5	7	9	9
Hakkuutähde- "		8	5	4	3	5	4	4
Hakkuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta		55	67	48	73	22	100	68
10-vuodessa - " -		6	21	41	24	44	-	23
Lepo 10 vuodeksi - " -		39	12	11	3	34	-	9

Taulukko 19. Maa ja puusto kehitysluokittain lehtipuuvaltaisissa metsiköissä (6.9 % metsämaan alasta) Etelä-Pohjanmaan metsänhoitoalueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	0.1	12.5	39.9	3.9	0.8	-	42.8	100.0
Keskimäär. verokuitioluku, m ² /ha	2.2	2.3	2.5	3.2	3.3	-	2.6	2.6
Keski-ikä, v.	95	27	51	67	79	-	57	51
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha	2.0	7.7	16.3	18.1	25.7	-	9.0	12.2
Keskiläpimitta, cm: Mänty	-	13.8	15.7	20.2	26.7	-	12.9	
Kuusi	-	11.2	12.5	19.4	17.3	-	13.9	
Lehtipuu	26.6	6.5	11.1	15.5	20.5	-	11.6	
Keskikuitio, m ³ /ha: Mänty	-	8.3	14.6	26.8	13.0	-	7.5	11.2
Kuusi	-	5.1	12.9	13.2	23.0	-	7.1	9.5
Lehtipuu	15.4	19.0	55.3	78.2	151.8	-	32.4	42.6
Yhteensä	15.4	32.4	82.8	118.2	187.8	-	47.0	63.3
Järeä puu- %	21	1	2	11	12	-	1	3
Ainespinot.- "	74	35	68	76	79	-	71	68
Ohutpuu- "	2	33	20	8	4	-	19	19
Hakkuutähde- "	3	31	10	5	5	-	9	10
Hakkuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta	100	24	71	64	88	-	100	77
10-vuodessa - " -	-	5	25	29	12	-	-	12
Lepo 10 vuodeksi - " -	-	71	4	7	-	-	-	11

Taulukko 20. Maa ja puusto kehitysluokitettain mäntyvaltaisissa metsiköissä (35.2 % metsämaan alasta) Vaasan metsänhoito-
lautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	7.1	10.8	31.7	20.4	20.1	6.0	3.9	100.0
Keskimäär. verokuutioluku, m ³ /ha	2.2	2.4	2.1	2.4	2.3	2.3	2.2	2.3
Keski-ikä, v.	93	19	67	78	103	93	95	76
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha	2.2	4.3	15.5	20.5	16.6	8.3	8.2	13.7
Keskiläpimitta, cm: Mänty	25.2	13.7	15.9	20.8	22.4	23.3	20.3	
Kuusi	9.3	10.6	13.4	14.8	15.4	22.2	10.6	
Lehtipuu	12.9	7.6	9.9	12.6	12.2	13.9	14.8	
Keskikuutio, m ³ /ha: Mänty	12.4	16.4	63.2	92.0	87.7	46.5	30.8	
Kuusi	1.5	2.5	16.3	32.3	22.3	14.2	10.8	
Lehtipuu	1.0	2.6	8.7	10.8	5.1	1.4	7.9	
Yhteensä	14.9	21.5	88.2	135.1	115.1	62.1	49.5	87.9
Järeä puu- %	64	2	9	30	46	60	23	28
Ainespinot.- "	25	66	72	60	45	34	62	59
Ohutpuu- "	7	22	13	6	5	3	10	8
Hakkuutähde- "	4	10	6	4	4	3	5	5
Hakuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta	16	36	59	45	57	15	100	49
10-vuodessa - " -	22	13	27	32	39	37	-	28
Lepo 10 vuodeksi - " -	62	51	14	23	4	48	-	23

Taulukko 21. Maa ja puusto kehitysluokittain kuusivaltaisissa metsiköissä (49,8 % metsämaan alasta) Vaasan metsänhoito-
lautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	-	3.0	36.2	25.3	17.3	1.1	17.1	100.0
Keskimäär. verokuutioluku, m ³ /ha		2.8	2.8	3.1	2.7	3.0	2.3	2.8
Keski-ikä, v.		31	68	79	101	97	92	80
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha		9.3	17.9	19.1	18.3	8.6	10.2	16.6
Keskilämpimittä, cm: Mänty		12.6	19.3	23.0	22.9	33.0	19.7	
Kuusi		9.2	14.3	18.5	18.3	20.5	14.1	
Lehtipuu		13.4	13.7	16.4	15.1	10.3	13.3	
Keskikuutio, m ³ /ha: Mänty		2.8	10.6	12.2	12.8	1.2	6.9	
Kuusi		17.3	76.5	105.5	96.9	58.1	43.0	
Lehtipuu		25.1	20.5	14.5	15.4	2.7	9.5	
Yhteensä		45.2	107.6	132.2	125.1	62.0	59.4	106.2
Järeä puu- %		-	8	24	23	33	8	16
Ainespinot.- "		67	75	66	66	57	74	70
Ohutpuu-		23	12	6	7	6	13	9
Hakkuutähde- "		10	5	4	4	4	5	5
Hakkuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta		47	61	39	69	6	100	62
10-vuodessa - " -		18	26	36	26	43	-	24
Lepo 10 vuodeksi - " -		35	13	25	5	51	-	14

Taulukko 22. Maa ja puusto kehitysluokittain lehtipuuvaltaisissa metsiköissä (11.2 % metsämaan alasta) Vaasan metsänhoito-
lautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Kehitysluokka	1	2	3	4	5	6	7	Yhteensä
Pinta-ala, %	-	7.7	44.9	2.4	1.3	0.5	43.2	100.0
Keskimäär. verokuitioluku, m ³ /ha		2.3	2.5	3.2	2.4	2.3	3.0	2.6
Keski-ikä, v.		26	55	64	74	70	51	52
Keskipohjapinta-ala, m ² /ha		9.5	17.7	17.5	21.0	8.6	11.0	14.1
Keskiläpimitta, cm: Mänty		10.5	17.3	25.0	24.9	-	17.1	
Kuusi		7.0	12.2	13.8	16.0	-	14.1	
Lehtipuu		6.7	12.3	15.3	12.3	19.0	11.5	
Keskikuitio, m ³ /ha: Mänty		3.2	7.0	1.7	16.6	-	3.5	
Kuusi		0.4	17.3	12.5	37.4	-	6.4	
Lehtipuu		32.0	69.8	23.4	68.1	61.7	46.3	
Yhteensä		35.6	94.1	107.6	122.1	61.7	56.2	73.7
Järeä puu- %		-	2	2	15	4	2	2
Ainespinot.- "		13	73	82	65	86	69	70
Ohutpuu- "		44	17	10	13	5	18	18
Hakkuutähde- "		43	8	6	7	5	11	10
Hakkuun tarve:								
Kiireellinen % pinta-alasta		4	58	49	100	-	100	72
10-vuodessa - " -		10	24	30	-	20	-	12
Lepo 10 vuodeksi - " -		86	18	21	-	80	-	16

Taulukko 23. Puuston määrä ja sen järeyserakenne Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maa-alue	Pinta-ala 1000 ha	Puulaaji	Kuutiomäärä		Järeä puu		Ainespinotavara		Ohutpuu		Hakkuutähde	
			m ³ /ha	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³
Metsämaa	703	Mä	34.0	23 902	19	4 541	66	15 776	10	2 390	5	1 195
		Ku	30.4	21 371	16	3 419	70	14 960	10	2 137	4	855
		Lp	9.7	6 819	Δ	Δ	68	4 637	20	1 364	12	818
		Yht. ja keskim.	74.1	52 092	15	7 960	68	35 373	11	5 891	6	2 868
Kitumaa	161	Mä	10.0	1 610	Δ	Δ	50	805	34	547	16	258
		Ku	0.3	48	-	-	42	20	41	20	17	8
		Lp	0.8	129	-	-	17	22	56	72	27	35
		Yht. ja keskim.	11.1	1 787	Δ	Δ	47	847	36	639	17	301
Yhteensä	864	Mä	29.5	25 512	18	4 541	65	16 581	11	2 937	6	1 453
		Ku	24.8	21 419	16	3 419	70	14 980	10	2 157	4	863
		Lp	8.1	6 948	Δ	Δ	67	4 659	21	1 436	12	853
		Yht. ja keskim.	62.4	53 879	15	7 960	67	36 220	12	6 530	6	3 169

Taulukko 24. Puuston määrä ja sen järeysrakenne Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Maaluokka	Pinta-ala 100 ha	Puulaji	Kuutiomäärä		Järeä puu		Ainespinotavara		Ohutpuu		Hakkuutähde	
			m ³ /ha	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³
Metsämaa	3 892	Mä	27.9	10 859	38	4 126	53	5 755	6	652	3	326
		Ku	47.3	18 409	15	2 761	70	12 887	11	2 025	4	736
		Ip	16.8	6 538	Δ	Δ	75	4 904	16	1 046	9	588
		Yht. ja keskim.	92.0	35 806	19	6 887	66	23 546	10	3 723	5	1 650
Kitumaa	599	Mä	15.7	940	Δ	Δ	70	658	22	207	8	75
		Ku	1.5	90	-	-	54	49	31	28	15	13
		Ip	3.9	234	-	-	42	98	37	87	21	49
		Yht. ja keskim.	21.1	1 264	Δ	Δ	64	805	25	322	11	137
Yhteensä	4 491	Mä	26.3	11 799	35	4 126	55	6 413	7	859	3	401
		Ku	41.2	18 499	15	2 761	70	12 936	11	2 053	4	749
		Ip	15.0	6 772	Δ	Δ	74	5 002	17	1 133	9	637
		Yht. ja keskim.	82.5	37 070	19	6 887	65	24 351	11	4 045	5	1 787

METSIKÖIDEN LAATU JA TOIMENPITEIDEN TARVE

Metsämaan metsiköt on luokitettu laatunsa puolesta (Taulukot 25 ja 26) kahteen pääryhmään: kehityskelpoiset ja vajaatuottoiset, joista ensin mainitut voivat olla metsänhoidolliselta tilaltaan hyviä, tyydyttäviä, harsinnalla harvennettuja, hoitoa vaille jääneitä tai lepoa tarvitsevia. Vajaatuottoisten metsiköiden laatu taas on arvosteltu vajaatuottoisuuden syyn perusteella. Metsikkö voi olla harsintajäte, kasvupaikalle väärää puulajia oleva, yli-ikäinen tai jostain muusta syystä välittömästi uudistettava. Laadun määritelmät ovat:

Hyvä: Metsikkö on kasvupaikalle arvokasta puulajia. Puuston arvokkain osa (vallitsevat latvuserrokset) muodostaa riittävän tiheän ja tasaisen metsikön. Uudistusala on hyvä, jos kaikki edellytykset näyttävät olevan olemassa kasvupaikalle arvokkaan puuston muodostamiseen.

Tyydyttävä: Metsikkö on puuston rakenteen ja tiheyden puolesta edellistä heikompi, mutta kykenee kutakuinkin käyttämään kasvedellytykset hyväkseen.

Harsien harvennettu: Kasvatushakkuut ovat olleet harsinnan luontoisia, mutta metsikkö on vielä kehityskelpoinen.

Hoitoa vaille jäänyt: Metsikön tila on selvästi kärsinyt siitä, että kasvatushakkuu tai hoitotoimenpide on viivästynyt, mutta metsikkö on vielä kehityskelpoinen.

Lepoa tarvitseva: Metsikkö on muuten hyvä, mutta kehitysvaiheeseensa nähden liian harva. Hakkuilta rauhaan jätettynä puusto tiheytyy kohtuullisessa ajassa ainakin tyydyttäväksi.

Harsintajäte: Metsikköä on puuston määrää alentaneilla harsintahakkuilla heikennetty niin, että se on uudistettava mahdollisimman nopeasti.

Väärää puulajia oleva: Metsikkö on puulajiltaan taloudellisesti niin vähäarvoinen, että se on uudistettava mahdollisimman nopeasti.

Yli-ikäinen: Metsikkö on niin vanha, että se on joko pienen kasvun tai lisääntyvän vikaisuuden vuoksi uudistettava mahdollisimman nopeasti.

Muu uusittava: Ryhmään kuuluvat kaikki muut jostain muusta kuin edellä mainitusta syystä mahdollisimman nopeasti uudistettavat metsiköt.

Todettakoon, että muiden uusittavien pinta-alaan kuuluvat myös luontaisesti uudistumattomat puuttomat ja aukean luontoiset alat, joten metsikön laadun perusteella saatu vajaatuottoinen pinta-ala voi olla joko yhtäsuuri tai suurempi kuin kehitysluokituksessa vajaatuottoisten metsiköiden ala.

Taulukoissa 27 ja 28 on esitetty arvioinnin tulokset siitä, kuinka kauan on kulunut metsikössä suoritetusta viimeisestä hakkuusta sekä uuden hakkuun tarpeellisuus. Jälkimmäisessä luokituksessa ovat lähimmälle 5-vuotisjaksolle ehdotetut hakkuut kiireellisiä, toiselle ryhmälle ehdotetut hakkuut tulisi toteuttaa 10 vuoden aikana ja kolmannen ryhmän metsiköissä niiden tila ei edellytä hakkuuta lähimmän 10 vuoden aikana.

Metsänhoitotöiden tarve on esitetty taulukoissa 29 ja 30, joista nähdään kuinka suurelle pinta-alalle metsämaata ei ole tehty metsänhoitoehdotuksia, kuinka suurelle alalle on ehdotettu raivausta luontaista uudistamista varten, maanpinnan valmistamista luontaista uudistamista varten, kulotusta ja männyn viljelyä yhdessä, männyn viljelyä täydennys mukaan lukien, kuusen viljelyä täydennys mukaan lukien tai taimiston hoitoa. Viljelyn yhteydessä edellytetään tehtäväksi tarpeellinen raivaus, so. raivausta viljelyä varten ei ole arvioitu erikseen.

Ojituksen tai jo ojitettujen alojen jälkitoimenpiteiden tarve on esitetty taulukoissa 31 ja 32. Ojitusehdotus on tehty kaikilla niillä suokuvioilla, jotka on katsottu ojituskelpoisiksi sen perusteella, mitä on esitetty kirjassa Heikurainen

ja Huikari: "Käytännön suotyypit ja niiden metsäojituskelpoisuus". Jälkitoimenpide on ehdotettu kaikilla niillä kuvioilla, joilla joko ojituksen täydennys tai ojien kunnostaminen on arvioitu tarpeelliseksi kuivatuksen aikaansaamiseksi. (Pinta-aloihin, joille ei ole tehty ojitus ehdotuksia, sisältyvät myös kankaat.)

Taulukko 25. Metsiköiden laatu metsämaalla Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Laatu Ala	Hyvä	Tyyd.	Har- sittu	Hoitoa vailla	Lepoa tarv.	Hars. jäte	Väärä puu- laji	Yli- ikäi- nen	Muu uusit- tava	Yhteensä
%	24.4	42.3	8.7	9.6	1.9	3.6	6.6	0.1	2.8	100.0
1000 ha	172	297	61	68	13	25	46	1	20	703
Kehityskelpoiset 86.9 % 611 000 ha						Vajaatuottoiset 13.1 % 92 000 ha				

Taulukko 26. Metsiköiden laatu metsämaalla Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Laatu Ala	Hyvä	Tyyd.	Har- sittu	Hoitoa vailla	Lepoa tarv.	Hars. jäte	Väärä puu- laji	Yli- ikäi- nen	Muu uusit- tava	Yhteensä
%	20.9	36.9	9.6	14.0	1.7	5.0	7.4	0.4	4.1	100.0
100 ha	813	1436	374	545	66	195	288	16	159	3 892
Kehityskelpoiset 83.1 % 323 400 ha						Vajaatuottoiset 16.9 % 65 800 ha				

Taulukko 27. Viimeisestä hakkuusta kulunut aika ja hakkuun tarve Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Metsämaa	Hakkuusta kulunut					Luon- nonti- lassa	Hakkuu tarpeen		Lepo	Yh- teen- sä
	1 v.	2-5 v.	6-10 v.	11-30 v.	31+ v.		5 v.	10 v.		
%	8.4	25.5	26.7	27.9	10.2	1.3	51	30	19	100.0
1000 ha	59	179	188	196	72	9	358	211	134	703
Kitumaa										
%	1.6	6.2	8.1	22.1	39.3	22.7	-			100.0
1000 ha	3	10	13	36	63	36				161

Taulukko 28. Viimeisestä hakkuusta kulunut aika ja hakkuun tarve Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Metsämaa	Hakkuusta kulunut					Luon- nonti- lassa	Hakkuu tarpeen		Lepo	Yh- teen- sä
	1 v.	2-5 v.	6-10 v.	11-30 v.	31+ v.		5 v.	10 v.		
%	9.4	31.0	17.2	27.1	12.8	2.5	57	23	20	100.0
100 ha	366	1207	669	1055	498	97	2219	895	778	3 892
Kitumaa										
%	0.6	7.9	3.5	18.8	34.4	34.8	-			100.0
100 ha	4	47	21	113	206	208				599

Taulukko 29. Metsänhoitotöiden tarve metsämaalla Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Työ	%	1000 ha
Ei ehdotuksia	75.2	529
Raivaus luontaista uud. varten	2.8	20
Maanpinnan valm. - " -	0.3	2
Kulotus ja viljely	2.8	20
Männyn viljely	10.0	70
Kuusen viljely	1.5	10
Taimiston hoito	7.4	52
Yhteensä	100.0	703

Taulukko 30. Metsänhoitotöiden tarve metsämaalla Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Työ	%	100 ha
Ei ehdotuksia	76.6	2 981
Raivaus luontaista uud. varten	1.2	47
Maanpinnan valm. - " -	0.4	16
Kulotus ja viljely	0.1	4
Männyn viljely	14.4	560
Kuusen viljely	4.5	175
Taimiston hoito	2.8	109
Yhteensä	100.0	3 892

Taulukko 31. Ojituksen ja jälkitoimenpiteiden tarve Etelä-Pohjanmaan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Työ	Metsämaalla		Kitumaalla		Joutomaalla		Yhteensä	
	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha	%	1000 ha
Ei ehdotuksia	77.9	547	23.4	38	59.0	101	66.2	686
Uudisojitus	16.6	117	68.8	111	39.5	68	28.6	296
Jälkityö	5.5	39	7.8	12	1.5	3	5.2	54
Yhteensä	100.0	703	100.0	161	100.0	172	100.0	1 036

Taulukko 32. Ojituksen ja jälkitoimenpiteiden tarve Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

Työ	Metsämaalla		Kitumaalla		Joutomaalla		Yhteensä	
	%	100 ha	%	100 ha	%	100 ha	%	100 ha
Ei ehdotuksia	80.7	3 141	47.4	284	48.9	165	74.3	3 590
Uudisojitus	14.9	580	48.6	291	47.5	161	21.4	1 032
Jälkityö	4.4	171	4.0	24	3.6	12	4.3	207
Yhteensä	100.0	3 892	100.0	599	100.0	338	100.0	4 829

PÄÄTELMIÄ SEKÄ KASVUN JA SUUNNITTEEN ARVIO

Metsätalouden piirissä olevan maan (so. metsä-, kitu- ja joutomaan) kokonaispinta-alan mahdollisesta muuttumisesta verrattuna valtakunnan metsien III inventoinnin tuloksiin ei voida tehdä päätelmiä, koska se on arvioimismenetelmästä johtuen ollut pakko ottaa samaksi kuin aikaisemmin.

Pinta-alojen arvioiden epävarmuuden vuoksi ovat kaikki muutkin tulokset epävarmoja, joten pitkälle meneviä ja varauksettomia päätelmiä vuosien 1951-53 jälkeisistä muutoksista ei voida tehdä.

Verrattaessa metsämaan, kitumaan ja joutomaan pinta-alojen arvioita aikaisempien kasvullisen metsämaan, huonokasvuisen metsämaan ja joutomaan pinta-alojen arvioihin on syytä ottaa huomioon, että määritelmien muuttumisen vuoksi metsämaan ja joutomaan pinta-alojen olisi kummankin pitänyt suurentua. Ojituksen vaikutus taas suurentaa metsämaan suhteellista osuutta ellei metsämaata samanaikaisesti siirry muiden maankäyttömuotojen puolelle. Metsämaan alan arvio on Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella suurempi kuin vuosien 1951-53 arvio, kun taas Etelä-Pohjanmaalla

koeinventoinnissa saatu arvio on pienempi. Inventointien erilaisen menetelmän vuoksi nämä muutokset eivät ole selitettävissä.

Kun veroluokkien pinta-alaosuusia verrataan kasvupaikkatyyppien pinta-alaosuuksiin (taulukot 3, 4, 5, 6, 7 ja 8) voidaan todeta, että kivisyys ja soistuneisuus on varsin tuntuva tuottoa alentava tekijä. Niinpä Etelä-Pohjanmaan alueella on metsämaan kankaista 8.0 % kivisyyden ja 18.6 % soistuneisuuden vuoksi pudonnut metsätyypin mukaista veroluokkaa alemmaksi. Vaasan alueella vastaavat luvut ovat 21.3 % ja 19.2 % (taulukot 7 ja 8).

Taulukoiden 5-8 tietoja ei turvemaiden osalta voida välittömästi verrata valtakunnan metsien III arvioinnin tuloksiin, koska maanlaatua koskevia tietoja ei ole aikaisemmin esitetty yhtä yksityiskohtaisesti. Lähtemällä taulukoista 1 ja 2 voidaan laskea haluttujen kasvupaikkatyyppien pinta-alat hehtaareissa.

Etelä-Pohjanmaalla kaikista soista on ojitettu 36 % ja metsämaan turvemaista hieman yli 50 %. Vaasan alueella vastaavat luvut ovat 38 % ja vähän alle 50 %. Kuivumistulos, so. turvekankaiden osuus, näyttää taas Vaasan alueella paremmalta. Huonoimmista soista on ojitettu suhteellisesti vähemmän joskaan luvut eivät osoita todellisia suhteita, sillä kaikki kitu- ja joutomaan soista lähtöisin olevat muutumat ja turvekankaat kuuluvat metsämaahan.

Puulajivaltaisuuden osalta (taulukot 9 ja 10) näyttää merkitsevältä muutokselta aikaisempaan verrattuna se, että puutonta uudistettavana olevaa alaa on selvästi enemmän kuin aikaisemmin. Lehtipuuvaltaiset metsiköt ovat ehkä Etelä-Pohjanmaalla vähentyneet:

	Puutonta		Lehtipuuvaltaista	
	1951-53	1963	1951-53	1963
Etelä-Pohjanmaa, %	0.9	2.2	10.2	6.9
Vaasan alue, %	0.5	3.8	11.2	11.2

Puujaksojen osalta on syytä todeta, että kehityskelpoisia alikasvoksia on noin 2 % metsämaan alasta, joten niillä ei ole kovin suurta merkitystä metsien uudistamisessa. Ylispuustoa on taas lähes 5 %:lla metsämaan alaa.

Metsien ikärakenne (taulukot 13 ja 14) osoittaa, että puusto on vanhentunut selvästi inventointien välillä ja puusto on kasautumassa hakkuukypsyyksikään. Puun tuoton jatkuvuuden kannalta vanhojen metsiköiden runsaus ja taimistojen niukkuus merkitsevät sitä, että kasvua uhkaa pieneneminen lähitulevaisuudessa.

Kehitysluokkien osuuksien tarkastelu (taulukot 15 ja 16) vähentää jonkin verran sitä yksipuolisuutta metsien rakenteessa, johon ikäluokkien osuudet viittaavat. Tämä johtuu suurelta osalta siitä, että pienikokoinen mutta vanhahko puusto voidaan lukea eri kehitysluokkaan kuin mihin se pelkän iän perusteella kuuluisi. Uudistuskypsien ja vajaatuottoisten metsiköiden sekä suojuspuuasentojen osuus Etelä-Pohjanmaalla on 22.5 % ja Vaasan alueella 33.3 % metsämaan alasta. Varsinkin Vaasan alueella metsien uudistaminen on ensiarvoisen tärkeitä puuston kehittämiseksi, mut-

ta myös Etelä-Pohjanmaalla tilanne on sellainen, että huomattava osa metsiköistä on pakko kasvattaa ohjekiertoaikaa vanhemmiksi.

Puuston rakennetta kuvaavia tietoja ei voida verrata aikaisempiin, koska samanlaista yksityiskohtaista erittelyä ei ole tehty. Ikä- ja kehitysluokittaisista keskikuutioista voidaan todeta, että kun vajaatuottoiset metsiköt erotetaan kehityskelpoisista, niin kehityskelpoisten metsiköiden kuutiomäärä on yleensä vähintään 20 % suurempi kuin samanikäisten kaikkien metsiköiden kuutiomäärä. Ts. jos jollain alueella vajaatuottoiset metsiköt uudistetaan, niin osa ikäluokkasarjassa näkyvää vajaapuustoisuutta korjautuu välittömästi.

Kuutiomäärien osalta on tuloksilla mielenkiintoa ennen muuta sen vuoksi, että IV inventoinnin tuloksia linjaston harvuuden vuoksi ei ole voitu laskea metsänhoitolautakuntien toimialueittain. Keskikuutio oli Etelä-Pohjanmaalla 1951-53 kasvullisella metsämaalla 68 m³, huonokasvuisella metsämaalla 18 m³ ja ns. vanhalla metsämaalla 58 m³. Vuonna 1963 saadut arviot ovat metsämaalla 74, kitumaalla 11 ja metsä- ja kitumaalla 62 m³ (taulukko 23). Keskikuutioon arvioiden nousulle vastakkaisena muutoksena ovat taas pinta-alasuhteet muuttuneet siten, että kokonaiskuutioon arvio 53.9 milj. m³ (mikä valtion metsät mukaan lukien vastaa noin 55.9 milj. m³) on suuruusluokaltaan vain hieman suurempi kuin vuosien 1951-53 arvio. Metsävarojen määrässä ei olisi siten tapahtunut ainakaan pienenemistä, vaikka poistuman ja kasvun arvioiden vertailun perusteella niin olisi pitänyt tapahtua.

Puulajisuhteet olivat vuonna 1951-53 mäntyä 48, kuusta 37 ja lehtipuuta 15 % kuutiomäärästä. Nyt saadun arvion mukaan mäntyä on 47, kuusta 40 ja lehtipuuta 13 % kuutiomäärästä. Erot eivät ehkä ole tilastollisesti merkitseviä, mutta ne ovat todennäköisen kehityksen mukaisia. Kuten aikaisemmin todettiin, oli lehtipuuvaltaitten metsien pinta-alaosuus pienentynyt 10.2 %:sta 6.9 %:iin.

Vaasan alueella vuonna 1951-53 keskikuutiot olivat kasvullisella metsämaalla 84, huonokasvuisella metsämaalla 22 ja vanhalla metsämaalla 74 m³; vuonna 1963 ne olivat metsämaalla 92, kitumaalla 21 ja metsä- ja kitumaalla 82 m³ (taulukko 24). Kokonaiskuutiomäärän arvio vuonna 1963 oli 37.1 milj. m³ (valtion metsät mukaan lukien noin 37.3 milj. m³). Kokonaiskuutiomäärän arvio on siten 13 % suurempi kuin vuonna 1951-53. Koska myös metsätasetietojen mukaan sanottuna 11 vuotiskautena Vaasan alueella on poistuma ollut kasvua pienempi, voidaan kuutiomäärän suurenemista pitää todellisenä. Vaasan alue on ilmeisesti jäänyt enemmän sivuun suurenevista hakkuista kuin muu Pohjanmaa.

Puulajisuhteet olivat vuonna 1951-53 mäntyä 32 %, kuusta 50 % ja lehtipuuta 18 %; vuonna 1963 vastaavat prosenttiluvut olivat 32, 50 ja 18 eli täsmälleen samat.

Puuston järeysrakenteen arviot osoittavat, että sahapuuksi kelvollista puuta on erittäin vähän (taulukot 23-24). Jos kuusen osalta käytettäisiin samaa tukin minimiläpimittaa kuin männyllä, niin Etelä-Pohjanmaalla järeän, sahapuukelpoisen männyn osuus on 18 % ja kuusen noin 24 % näiden puulajien kuutiomäärästä (kuusen

sahapuuosuus on taulukossa 16 %). Vuoden 1951-53 tukkiosuuden arviot prosenttisuh- teiksi laskettuna olivat vastaavasti 26 ja 24 %.

Eron ei tarvitse merkitä sitä, että sahapuuosuus olisi pienentynyt vuodesta 1951-53, sillä arviointiperusteet olivat vuonna 1963 erilaiset. Mm. rinnankorkeus- läpimitaltaan alle 19.5 cm olevat puut luettiin vuonna 1963 kaikki paperipuuksi kun taas 1951-53 tukkipuiksi voitiin ottaa myös pienempiä puita. Päätelmänä voidaankin todeta, että puuston järeys lienee säilynyt kutakuinkin ennallaan. Vertauksen vuok- si todettakoon, että havusahapuun osuus Hämeessä ja Lounais-Suomessa on yleensä 45-60 %. Laskentamenetelmästä johtuu, että lehtipuun sahapuuprosentti on tullut liian pieneksi. Todellisuudessa se lienee noin 2 % lehtipuun kuutiomäärästä.

Samaa tukin minimiläpimittaa käytettäessä on Vaasan alueella järeätä mäntyä 35 % ja kuusta noin 23 % (taulukossa 15 %) näiden puulajien kokonaiskuutiomäärästä. Vuoden 1951-53 arviot olivat mäntyä noin 31 % ja kuusta 28 %. Edellä esitetyn mene- telmien eron perusteella näyttää todennäköiseltä, että Vaasan alueella on järeän puuston osuus lisääntynyt. Lehtisahapuuta on Vaasan alueella, samoin edellä esite- tyn perusteella, noin 3 %.

Lehtipuun sahapuuosuus on kokonaan koivua. Jos sen määrän arvioina käytetään edellä mainittuja 2 ja 3 %, niin lehtipuiden paperipuun osuus pienenee vastaavalla prosenttiluvulla. Jos kiintokuutiometreinä ilmoitetut puutavaralajimäärät halutaan kaupallisina mittoina, niin yksi m³ kuorellista havupuuta on keskimäärin 21 latva- läpimitan mukaista kuutiojalkaa, lehtipuuta 33 keskiläpimitan mukaista kuorellista kuutiojalkaa, havupaperipuuta 1.2 p-m³ puolipuhaana, lehtipaperipuuta 1.4 p-m³ kuo- rellisena, havuohutpuuta 1.35 p-m³ kuorellisena ja kuorellisen halon vastaava ker- roin on 1.5 p-m³.

Metsiköiden metsänhoidollinen tila (taulukot 25 ja 26) on verrattavissa suo- raan valtakunnan metsien III inventoinnin tuloksiin, sillä käytetyt luokat ovat sa- mat. Etelä-Pohjanmaalla saatiin 1963 kehityskelpoisten metsiköiden osuudeksi 86.9 %, kun edellisen arvioinnin tuloksissa niiden osuus oli 85.3 %. Kehityskelpoisten sa- moin kuin vajaatuottoistenkin metsiköiden osuus on siis säilynyt kutakuinkin ennal- laan. Metsien tilan selvää paranemista osoittaa sen sijaan, että hyvien ja tyydyt- tävien osuus 1963 oli 66.7 % kun se edellisessä arvioinnissa oli 39.8 %. Varsinkin harsinnan heikentämät metsiköt ovat vähentyneet. Vajaatuottoisten metsiköiden ryh- mässä luettiin 1963 harsintajättemetsiköiksi 3.6 % ja aikaisemmin niitä oli 8.0 %.

Vaasan alueella saatiin 1963 kehityskelpoisia metsiköitä 83.1 %, kun niiden osuus oli aikaisemmin 90.3 %. Ero johtuu pääasiassa siitä, että vajaatuottoisista metsiköistä harsintajättemetsiköitä ja kasvupaikalle väärää puulajia olevia metsi- köitä on arvioitu olleen enemmän kuin aikaisemmin. Hyviä ja tyydyttäviä metsiköitä saatiin 1963 57.8 %, kun niitä oli aikaisemmin 46.9 %.

Kokonaisuutena voidaan sanoa, että metsien metsänhoidollinen tila on paran- tunut, mutta varsinkaan Vaasan alueella ei ole päästy vauhtiin vajaatuottoisten ja

vanhojen metsiköiden uudistamisessa. On myös syytä pitää mielessä, että perättäisissä inventoinneissa voivat arvosteluperusteet muuttua ja että arvostelu yleensä muuttuu ankarammaksi kuin mitä se on aikaisemmin ollut.

1963 arvioitiin myös aika, joka on kulunut viimeisestä hakkuusta (taulukot 27 ja 28). Niinpä Etelä-Pohjanmaalla oli viimeisestä hakkuusta kulunut enemmän kuin 10 vuotta 39.4 %:ssa metsämaan metsiköitä ja Vaasan alueella oli sama osuus 42.4 %. Vaasan alueella on siis metsiköitä hakattu harvemmin kuin Etelä-Pohjanmaalla. Vastaavasti kiireellisiä so. lähimmän 5 vuoden aikana toteutettavia hakkuuta esitettiin Etelä-Pohjanmaalla 51 %:lla ja Vaasan alueella 57 %:lla metsämaan metsiköistä. Kun otetaan huomioon, että tähän ryhmään kuuluvat kaikki vajaatuottoiset metsiköt, niin kehityskelpoisissa metsiköissä esitettiin kiireellisiä hakkuuta Etelä-Pohjanmaalla 38 %:lla ja Vaasan alueella 40 %:lla. Eri hakkuutapojen kiireellisyysehdotukset on esitetty yksityiskohtaisesti taulukoissa 17-22.

Metsänhoitotöitä ja ojitusta koskevat ehdotukset on esitetty taulukoissa 29-32. Edelliseen inventointiin verrattuna on syytä todeta, että metsänviljelyä Etelä-Pohjanmaalla on esitetty 100 000 ha:lla ja Vaasan alueella 74 000 ha:lla. Vastaavat luvut koko metsänhoitolautakuntien alueilla 1951-53 olivat 126 000 ha ja 38 000 ha. Taimiston hoidon tarve on lisääntynyt kummallakin alueella tuntuvasti.

Uudisojitusta ehdotettiin Etelä-Pohjanmaalla 296 000 ha:lla ja Vaasan alueella 103 000 ha:lla sekä täydennysojitusta tai ojien perkausta vastaavasti 54 000 ha:lla ja 21 000 ha:lla. Kun ojitettuja soita oli Etelä-Pohjanmaalla 212 000 ha ja Vaasan alueella 67 000 ha, niin voidaan todeta, että 25 % ojituksista Etelä-Pohjanmaalla ja 31 % Vaasan alueella tarvitsee joko täydennystä tai ojien perkausta kuivatuksen loppuun saattamiseksi. Luonnontilaisista soista pidettiin Etelä-Pohjanmaalla 87 000 ha ja Vaasan alueella 7 000 ha ojituskelvottomina, so. niille ei tehty ojitusehdotusta.

Kasvua ei inventoinnissa mitattu. Kasvun arvio on kuitenkin tehty vuosien 1951-53 inventoinnin kasvutuloksen ja puuston kuutiomäärässä ja rakenteessa todettujen muutosten perusteella. Tämä samoin kuin hakkuusuunnitteen arvio on esitetty taulukossa 33. (Arviot saadaan Etelä-Pohjanmaan kaikkia metsiä koskevaksi kertomalla ne luvulla 1.025 ja Vaasan alueella luvulla 1.006.)

Metsien vanhenemisen vuoksi on kasvun arvio Etelä-Pohjanmaalla hieman pienempi kuin vuosina 1951-53 ja Vaasan alueella puuston suurentuneen kuutiomäärän vuoksi noin 9 % suurempi. Kuutiomäärän ja metsien iän kehittymisen vuoksi sekä ottamalla huomioon metsätalouden voimaperäistyminen, so. olettamalla, että metsiä hoidetaan ja uudistetaan niiden laadun edellyttämällä tavalla, on Etelä-Pohjanmaan suunnite arvioitu noin 7 % ja Vaasan alueen suunnite noin 16 % suuremmaksi kuin mikä on ollut vuosien 1951-53 inventoinnin tulosten perusteella metsätalouden suunnittelukomitealle tehty ns. HKLN-suunnite.

Taulukko 33. Puuston, kasvun ja hakkuusuunnitteen arvio Etelä-Pohjanmaan ja Vaasan metsänhoitolautakunnan alueella lukuunottamatta valtion metsiä.

	Puusto ja kasvu kuoretta milj. m:nä					
	Etelä-Pohjanmaan mhl			Vaasan mhl		
	Puusto	Kasvu	Kasvu-%	Puusto	Kasvu	Kasvu-%
Mäntyä	21.4	0.81	3.8	9.9	0.34	3.45
Kuusta	18.1	0.69	3.8	15.6	0.58	3.75
Lehtipuuta	5.8	0.31	5.3	5.7	0.29	5.10
Yhteensä	45.3	1.81	4.0	31.2	1.21	3.88

Suunnite ja sen rakenne

	Suunnite	Tukkeja	Ainespinotava-	Ohutpuuta ja
	milj. m ³ /v	milj. j ³	raa 1000 p-m ³	halkoa 1000 p-m ³
Etelä-Pohjanmaan mhl				
Mäntyä	0.77	3.34	722	134
Kuusta	0.66	3.79	554	150
Lehtipuuta	0.38	0.30	396	176
Yhteensä	1.81			
Vaasan mhl				
Mäntyä	0.32	2.69	238	44
Kuusta	0.57	3.14	462	139
Lehtipuuta	0.35	0.38	398	124
Yhteensä	1.24			

Tukeiksi on luettu kaikki sahapuukelpoiset rungot, joiden rinnankorkeusläpimitta on vähintään 19.5 cm ja tukin pienin latvaläpimitta 6". Lehtipuutukit ovat kuoren päältä pölkyn keskeltä mitattuja. Havuainespino-tavara on puolipuhdasta ja lehtipuinen ainespinotavara kuorellista puuta 2 m:n pölkkyinä, joiden pienin latvaläpimitta on 8 cm kuoren päältä. Havuohutpuu on kuorellista ja lehtipuuta halkoa siten, että pienin pölkyn latvaläpimitta on 5 cm. Alle 5 cm:n läpimittaisia latvoja ja pieniä runkoja on Etelä-Pohjanmaan suunnitteessa 116 000 m³ ja Vaasan alueen suunnitteessa 94 000 m³ kuoretonta puuta.

Jos edellä esitettyä pienemmät sahapuukelpoiset rungot tehdään tukiksi ja jos pienin latvaläpimitta on 5", niin Etelä-Pohjanmaalla saadaan mäntytukkeja 4.25 milj. j³, kuusitukkeja 5.54 milj. j³, mäntyainespino-tavaraa 668 000 p-m³ ja kuusiainespino-tavaraa 452 000 p-m³; Vaasan alueella mäntytukkeja 3.24 milj. j³, kuusitukkeja 4.37 milj. j³, mäntyainespino-tavaraa 206 000 p-m³ ja kuusiainespino-tavaraa 391 000 p-m³.

